

"Новини садівництва"
щоквартальний
науково-виробничий збірник
№4(82), жовтень-грудень 2013 р.

Засновники:

Укрсадвинпром; Уманський національний університет садівництва; Інститут помологі НААН; Мелітопольська дослідна станція Інституту садівництва НААН; Подільська дослідна станція Інституту садівництва НААН

Зареєстрований Держкомвидавом України
5.03.1994 р., серія КВ 465

Головний редактор:

доктор с.-г. наук Мельник О. В.

Редакційна колегія:

доктори с.-г. наук Балабак А.Ф.,
Бутило А.П., Копилов В.І.,
Копитко П.Г., Майдебура В.І.,
Хоменко І.І.; доктор екон. наук
Непочатенко О.О., кандидати с.-г.
наук Кучер М.Ф., Ріпамельник
В. П., Сєнін В.В.; Рибак А.В.

Номер редагували:

Мельник О.В., Личенкова І.О.

Проект обкладинки

і верстання: Мельник О.В.

За використання
матеріалів
посилання на "НС"
обов'язкове

Підписка в редакції

Адреса редакції:
Абон. скринька 543,
20305, м. Умань-5
Черкаської області.
Сайт: www.novsad.com
Ел.пошта: novsad@ukr.net
тел. +3804744 32326

Підписано до друку 23.XII.2013

Формат 60x84 1/16

Обсяг 3 др. арк.

Надруковано в друкарні
фірми "Есе": 03142, м. Київ, пр-т
Акад. Вернадського, 34-1

Зміст

Захист саду

Увага: кров'яна попелиця!	2
Нове в захисті саду: польський досвід	3
Захист від зимових пошкоджень	5

Розсадництво

Підщепи черешні	8
-----------------------	---

Агротехніка

Контурне обрізування: досвід запровадження	9
"Довге" обрізування крупноплідних сортів	11
Особливості агротехніки ремонтантної суниці	12

За рубежом

Мельник О.В. Тенденції виробництва яблук у світі	14
Менші затрати на збирання суниць	21
Економічна ефективність сортів яблук у Польщі	22

Нові культури і сорти

Сорти-запилювачі яблуні	24
-------------------------------	----

Переробка, реалізація

Зберігання яблук ранньо- та пізньозимових сортів	29
Особливості застосування 1-МЦП	32
Економічна ефективність виросування яблук в Україні	34

Нові видання

Помологія: яблуня	37
Витоки промислового садівництва	37
Календар конференцій, семінарів, виставок	38

Зміст журналу "Новини садівництва" за 2013 р.	39
--	----

Фото на обкладинці: мульчування органікою
приводової смуги в Італії (фото О.В. Мельника).

НОВІ КУЛЬТУРИ І СОРТИ

НОВІ КУЛЬТУРИ І СОРТИ

СОРТИ – ЗАПИЛЮВАЧІ ЯБЛУНІ

Запилювачами в яблуневих садах донедавна зазвичай слугували рекомендовані помологічні сорти. Останніми роками з цією метою все частіше застосовують декоративні сорти, період цвітіння яких співпадає з основним помологічним сортом, та напівкультурні форми (креби) з високопродуктивним пишком, плоди яких не мають товарної цінності.

Оскільки запилювачі зазвичай садять як ущільнювачі в рядах основного сорту, більш придатні для цього дерева з компактною колоновидною кроною, що легко формується і не займає багато місця. Запилювач підбирають з подібною до основного сорту стійкістю до хвороб, однаковим світло– чи темнорозовим забарвленням квіток, щоб їх охочіше відвідували комахи.

Декоративні сорти яблуні дуже рано вступають у плодоношення й активно цвітуть, утворюючи значний обсяг високопродуктивного пишку. Генеративні бруньки формують передусім на 1–2-річній деревині та придатні до сильного обрізування. З метою мінімізації наслідків недостатнього цвітіння, зазвичай висаджують два–три сорти–запилювачі. Зважають на схильність запилювача до періодичності плодоношення, особливо у перші після садіння роки. За дефіциту саджанців декоративних сортів–запилювачів їх купують у розсадниках декоративних рослин.

Частіше за все використовують стійкі до основних хвороб і придатні для насаджень з мінімізованим захистом декоративні сорти яблуні Голден Джем, Голден Хорнет, Еверест, Професор Шпрінгер та Хілієрі з близьким до запилюваних помологічних сортів періодом цвітіння. Стійкий до парші декоративний сорт Еверест цвіте одночасно з Айдаредом, маловразливий спуровий Голден Хорнет має середній строк цвітіння, маловразливий до борошнистої роси та бактеріального опіку сорт Хілієрі тривалий час цвіте в подібні до Голден Делішеса строки.

Рекомендовані запилювачі для основних помологічних сортів яблуні зарубіжної селекції наведено в таблиці.

Рекомендовані запилювачі для сортів яблуні [1, 2]

Сорт	Строк цвітіння	Рекомендовані запилювачі
Айдаред	середньо-ранній	Акане, Бойкен, Віста Белла, Дельблущ, Делькорф, Елізе, Елстар, Еверест, Глостер, Голден Делішес, Гранні Сміт, Джерсімак, Джонатан, Лігол, Лодел, Мелроуз, Пілот, Пінова, Пріам, Ред Делішес, Ресі, Рубін, Старкримсон, Чемпіон
Алва	середньо-пізній	Айдаред, Арлет, Болеро, Вітос, Глостер, Делікатес, Джестер, Емпайр, Голден Делішес, Кортланд, Лігол, Лобо, Лодел, Мелроуз, Пауларед, Пінова, Рубін, Чемпіон
Амброзія	середній	Гала, Голден Делішес, Гранні Сміт, Спартан
Анголд	середньо-пізній	Ліберті, Резіста, Селена, Флоріна, Фрідом
Аріва	середньо-пізній	Анголд, Голден Делішес, Ресі, Ревена
Арлет	середньо-ранній	Айдаред, Акане, Алкмене, Елстар, Гала, Глостер, Голден Делішес, Самеред, Фуджі
Ахра	середньо-ранній	Джамба
Ахріста	середньо-пізній	Голден Делішес
Байджед	середній	Голден Джем, Malus sieboldi
Бреберн	середньо-пізній	Айдаред, Делбард Джубілі, Еверест, Елстар, Емпайр, Гала, Голден Делішес, Голден Джем, Гранні Сміт, Кортланд, Лодел, Мекінтош, Озарк Голд, Пріма, Резіста, Сава, Спартан, Фрідом
Веллант	середній	Елізе, Елстар, Голден Делішес, Рубенс
Вітос	середньо-ранній	Джеймс Грів, Уелсі
Гала	середньо-пізній	Айдаред, Акане, Бреберн, Дельбард Джубілі, Джестер, Діскавері, Еверест, Елізе, Елстар, Глостер, Голден Делішес, Голден Джем, Голден Хорнет, Гранні Сміт, Канзі, Мелроуз, Озарк Голд, Пауларед, Ред Делішес, Рубінетте, Фієста, Фуджі
і клони		Голден Джем, Голд Раш, Еверест
Гармоні	середньо-пізній	Айдаред, Гала, Голден Делішес, Голден Хорнет, Елстар, Кортланд, Лодел, Мелроуз, Пілот, Ред Делішес, Чемпіон
Глостер	середньо-пізній	Гала, Делкорф, Лігол, Чемпіон
і клони		Айдаред, Акане, Дельбард Джубілі, Делькорф, Елстар, Глостер, Голден Джем, Гранні Сміт, Джерсімак, Джонатан, Катя, Мелроуз, Пілот, Ред Делішес, Ресі, Самеред, Старкримсон, Уелсі, Фієста, Флоріна, Фуджі
Голд Мілленіум	середньо-ранній	Голден Делішес, Ентерпрайз, Фуджі
Голден Делішес	середньо-пізній	Райка, Росана, Рубінола
і клони		Айдаред, Акане, Бреберн, Джерсімак, Еверест, Глостер, Голден Делішес, Озарк Голд, Ред Делішес, Флоріна, Фуджі
Голд Раш	середній	Айдаред, Алкмене, Арлет, Бреберн, Елстар, Гала, Глостер, Голден Делішес, Гранні Сміт, Ред Делішес, Фієста, Флоріна
Голдстар	середньо-пізній	Айдаред, Бреберн, Елстар, Еверест, Гала, Голден Джем, Кокс
Гранні Сміт	середньо-пізній	Пепін Оранж, Фієста
Д е л ь б а р	середньо-пізній	Айдаред, Алкмене, Арлет, Бреберн, Діскавері, Елстар, Гала, Джеймс Грів, Лодел, Ретіна, Саммерред, Санрайз, Фієста
Джубіле		Голден Делішес, Джонамак, Спартан, Уелсі, Чемпіон
Дельблущ	середній	Діскавері, Джеймс Грів, Кент, Лобо, Спартан, Юпітер
Делькорф	середньо-ранній	Айдаред, Алкмене, Арлет, Дельбард Джубіле, Делькорф, Діскавері, Еліза, Елстар, Еверест, Гала, Глостер, Голден Джем, Голден Хорнет, Гранні Сміт, Канзі, Катя, Мелроуз, Пінова, Рубін, Спартан, Санрайз, Фієста, Фаєрсайд, Чемпіон
Делікатес	середньо-ранній	Бреберн, Делькорф, Елстар, Голден Делішес, Пінова
Джестер	середній	
Джонаголд	середній	
і клони		
Джунами	середній	

Рекомендовані запилювачі для сортів яблуні (продовження)

Сорт	Строк цвітіння	Рекомендовані запилювачі
Еколетте	середньо-пізній	Діскавері, Елан, Еверест, Голден Хорнет, Джеймс Грів, Самеред
Елізе	середньо-пізній	Айдаред, Алкмене, Бреберн, Делькорф, Діскавері, Елстар, Гала, Голден Делішес, Джеймс Грів, Кокс Пелін Оранж, Ред Делішес, Рубінетте, Фіеста
Елстар і клони	середньо-пізній	Бреберн, Гала, Глостер, Голден Делішес, Гранні Сміт, Дельбард Джубіле, Джейм Грів, Елізе, Канзі, Мекінтош, Мелроуз, Озарк Голд, Пінова, Фрідом, Флоріна
Ентерпрайз	середньо-пізній	Гала, Голден Делішес, Голд Раш, Діскавері
Ерлі Женева	ранній	Діскавері, Джеймс Грів, Джерсімак, Квінт
Камео	середній	Бреберн, Гала, Голден Делішес
Канзі	середньо-пізній	Еверест, Голден Хорнет, Рубенс, Професор Шпрінгер
Катя	ранній	Айдаред, Алкмене, Діскавері, Голден Делішес, Джеймс Грів, Кортланд, Лобо, Папіровка, Спартан, Самеред, Віста Бела
Кордона	середньо-ранній	Джеймс Грів, Піді
Кортланд	середньо-ранній	Айдаред, Антонівка, Джонатан, Лобо, Макоун, Мекінтош, Ред Делішес, Спартан, Уелсі
Лігол	середній	Айдаред, Болеро, Вітос, Дельбард Джубілі, Елізе, Елстар, Ентерпрайз, Гала, Глостер, Голден Делішес, Голдраш, Джестер, Лобо, Лодел, Пілот, Пінова, Рубін, Таскан, Фуджі, Чемпіон
Лодел	середній	Айдаред, Алва, Арлет, Елстар, Фаєрсайд Ред, Гала, Глостер, Ліред, Лобо, Мелроуз, Пілот, Пінова, Рубін, Фрідом, Чемпіон
Мелфрі	середній	Делькорф, Діскавері, Елстар, Ерлі Фріголд, Фестиваль
Мерлійн	середній	Айдаред, Дельбард Джубілі, Елстар, Фіеста
Мутсу	середньо-пізній	Бреберн, Глостер, Голден Делішес, Гранні Сміт, Джеймс Грів, Катя, Лодел, Мелроуз, Ред Делішес, Спартан, Фуджі
Нела	середньо-ранній	Райка, Топаз
Новамак	середньо-ранній	Варта, Джеймс Грів, Ліред, Фрідом, Чемпіон
Оттава	середньо-пізній	Ванда
Озарк Голд	пізній	Акане, Елстар, Гала, Глостер, Голден Делішес, Голден Джем, Гранні Сміт, Ред Делішес, Флоріна, Фуджі
Пауларед	середньо-ранній	Бреберн, Делікатес, Діскавері, Джеймс Грів, Лігол, Лодел, Рубін, Уелсі, Чемпіон
Перла	ранній	Джеймс Грів, Самеред
Піді	середньо-ранній	Кордона
Пікант	середньо-ранній	Айдаред, Голден Делішес, Глостер, Джеймс Грів, Пілот, Пінова, Пірос, Регліндіс, Ремо, Ревена, Чемпіон
Пілот	середній	Айдаред, Глостер, Голден Делішес, Елстар, Мелроуз, Пікант, Пінова, Пірос, Ремо, Ревена
Пінок Леді	середньо-пізній	Еверест, Гала, Гранні Сміт, Ред Делішес, Топаз, Фуджі
Пінова	середньо-пізній	Глостер, Голден Делішес, Голд Раш, Джеймс Грів, Елізе, Елстар, Ентерпрайз, Лодел, Мелроуз, Пілот, Ресі
Пірос	середньо-ранній	Айдаред, Голден Делішес, Діскавері, Джеймс Грів, Джерсімак, Мелроуз, Пінова, Пріма, Самеред, Віста Бела
Прімголд	середньо-пізній	Делькорф, Елстар, Голден Делішес
Райка	середньо-ранній	Голдстар, Розана, Сантана, Топаз
Ребела	середньо-пізній	Голден Делішес, Пілот, Реанда, Регіна, Река, Ремо, Ренора, Ресі, Ретіна, Ревена

Рекомендовані запилювачі для сортів яблуні (продовження)

Сорт	Строк цвітіння	Рекомендовані запилювачі
Регалі	середній	Гала, Голден Делішес, Голден Джем, Гранні Сміт, Ред Делішес
Регіна	пізній	Голден Делішес, Елстар, Пілот, Пінова, Реанда, Регліндіс, Река, Ремо, Ренора, Ресі, Ретіна, Ревена
Регліндіс	середньо-пізній	Айдаред, Джеймс Грів, Ліберті, Пікант, Пілот, Пінова, Пірос, Пріма, Реанда, Ремо, Ретіна, Ревена, Флоріна
Релінда	пізній	Реанда, Ревена, Регліндіс, Ремо, Рене
Ремо	середньо-ранній	Пілот, Пірос, Пріма, Ревена, Регліндіс, Ретіна
Рене	середньо-пізній	Пінова, Регліндіс, Ремо
Ресі	середньо-пізній	Айдаред, Аріва, Джеймс Грів, Пірос, Пріма, Ревена, Регліндіс, Ремо, Ретіна, Топаз
Ретіна	середньо-ранній	Айдаред, Алкмене, Джеймс Грів, Голден Делішес, Пріма, Пірос, Реанда, Ревена, Регліндіс, Ремо, Флоріна
Ревена	середньо-пізній	Голден Делішес, Джеймс Грів, Пілот, Пінова, Пріма, Реанда, Регліндіс, Ремо, Ретіна
Росана	середній	Райка, Рубінола, Топаз
Рубенс	середньо-пізній	Гала, Елстар, Джунамі, Канзі, Кокс Пелін Оранж
Рубін і клони	середньо-ранній	Голден Делішес, Мелроуз, Пінова, Флоріна, Чемпіон
Рубінетте	середньо-пізній	Акане, Алкмене, Арлет, Гала, Глостер, Голден Делішес, Джеймс Грів, Джерсімак, Емпайр, Ліберті, Самеред, Спартан, Топаз, Флоріна
Рубінола	середній	Погані запилювачі: Елстар, Кокс Пелін Оранж
Самеред	ранній	Райка, Росана, Топаз
Санрайз	середньо-ранній	Айдаред, Акане, Віста Бела, Діскавері, Джеймс Грів, Джерсімак, Емпайр, Пріам, Ред Делішес
Сантана	середній	Айдаред, Акане, Делькорф, Джонамак, Фієста, Уелсі
Селена	середній	Айдаред, Дельблущ, Діскавері, Еколете, Елізе, Еверест, Гала, Голден Делішес, Голд Раш, Пінова, Топаз, Фуджі
Топаз	середньо-пізній	Дельбард Джубілі, Ліберті, Райка, Ресі, Топаз, Фрідом, Флоріна
Хонейкрісп	середній	Бреберн, Діскавері, Елізе, Пінова, Райка, Ресі, Росана, Рубінола, Сантана, Сатурн
Хонейголд	середній	Голден Делішес, Кортланд, Пінова
Фієста	середньо-пізній	Айдаред, Акане, Гала, Голден Делішес, Джонафрі, Джонамак, Емпайр, Макспур, Пауларед, Редкорф, Редфрі, Спартан
Флоріна	середній	Гала, Глостер, Голден Делішес, Дельбард Джубілі, Діскавері, Елстар, Катя, Кокс Пелін Оранж, Спартан, Флоріна
Фріредстар	середньо-ранній	Акане, Елстар, Гала, Глостер, Голден Делішес, Голден Джем, Гранні Сміт, Катя, Мелроуз, Озарк Голд, Пріма, Прем'єра, Ред Делішес, Редфрі, Рубін, Фієста, Фрідом, Чемпіон
Фрідом	середньо-ранній	Голд Руш, Діскавері, Ентерпрайз, Лодел, Мелоді
Фуджі	середньо-пізній	Гала, Ліберті, Примула, Уелсі, Чемпіон
і клони		Бреберн, Гала, Голден Делішес, Голден Джем, Гранні Сміт, Дельбард Джубілі, Делікатес, Джестер, Канзі, Лігол, Лобо, Мерлін, Озарк Голд, Пінк Леді, Пінова, Пріам, Ред Делішес, Регліндіс, Ретіна, Рубін, Спартан, Фієста, Чемпіон
Чемпіон	середньо-ранній	Айдаред, Алва, Делікатес, Діскавері, Голден Делішес, Джонамак, Ліред, Лобо, Мекінтош, Мелфрі, Пілот, Пріам, Спартан
і клони		Гала, Голден Делішес, Діскавері, Джестер, Спартан
Юпітер	середній	Гала, Голден Делішес, Діскавері, Джестер, Спартан

Еверест. Виведений у Франції з участю яблуні рясноквітучої *Malus floribunda* декоративний сорт яблуні з геном Vf імунності до парші, досить стійкий до борошнистої роси. Добрий запилювач для сортів яблуні, що цвітуть у ранні та середньо–ранні строки.

Дерево помірної сили росту, цвіте одночасно з сортом Айдаред, генеративні бруньки формує на 1–2-річній деревині. Плоди дрібні, жовті з червоно–оранжевим рум'янцем.

Голден Джем. Стійкий до парші, маловразливий бактеріальним опіком декоративний сорт яблуні невідомого походження. Придатний для запилення помолігічних сортів яблуні з середньо–раннім та середньо–пізнім строком цвітіння.

Дерево слаборосле і потребує більш сильнорослої підщепи для досягнення висоти основного сорту.

Цвіте в середнь–опізні строки, незадовго до сортів Голден Делішес і Мутсу, генеративні бруньки формує на одно–дворічній деревині. Плоди дрібні, жовті, зі слабким оранжевим рум'янцем.

Голден Хорнет. Англійський спуровий сорт, отриманий з участю яблуні Зібольта (*Malus sieboldi*). Придатний для запилення середньо– та пізноквітучих сортів яблуні.

Маловразливе до парші дерево помірної сили росту з компактною кроною. Генеративні бруньки формує на дворічній і старшого віку деревині, схильне до періодичного плодоношення.

Цвіте пізно – одночасно з сортом Голден Делішес, утворюючи багато пилку і нектару.

Хілієрі. Отриманий у Великобританії декоративний сорт яблуні невідомого походження.

Дерево сильноросле, уразливе до парші й маловразливе до борошнистої роси. Світлорожеві квітки формує на одно–дворічній деревині. Довго цвіте в середньо–пізні строки, тому вважається добрим запилювачем для сортів яблуні з подібним періодом цвітіння.

Професор Шпрінгер. Декоративний сорт, отриманий з участю яблуні Зібольта (*Malus sieboldi*, var. *zumii*). Придатний для запилення сортів яблуні з середньо–раннім, середнім та середньо–пізнім терміном цвітіння.

Дерево помірної сили росту з дещо пониклими гілками і припіднятою кроною. Маловразливе до парші, борошнистої роси і бактеріального опіку.

Цвіте в середні строки. Квітки крупні, білі або рожевуваті. Плоди дрібні, дещо видовжені, оранжево–жовті.

Література

1. Fischer M. Farbatlas Obstsorten.– Stuttgart: Ulmer, 2010.– S. 33-39.

2. Kruczynska D. Nowe odmiany jabloni.– Warszawa: Hortpress, 2008.– P. 15-26.

(**О.В.Мельник, І.О.Личенкова**)